

– Ezen azt érti, hogy a színikritikus-társadalom esetleg túllép a saját szerepkörén?

– Én nem merném ezt mondani, de van egy sor olyan ügy, amelyben értelmiségiek, kritikusok, művészek megszólalnak, és nem biztos, hogy igazuk van. Persze ezt a társadalmat a politika olyan szinten behálózza, hogy itt minden összevesznek az emberek, mindenki politizál, és mindenki mindenbe beleszól. Miért ne tehetnék a színikritikusok is?

– Lehet súlya annak, hogy a kritikusok egy emberként állnak ki bizonyos ügyek mellett? Milyen hatásuk lehet a döntéshozókra szakmai kérdésekben?

– Vannak olyan értelmiségi viták, amelyek képesek konkrét cselekvésre készíteni a politikát. Az ügynökvita például ilyen lehet, de ennek az eredményességében sem vagyok biztos. Vannak olyan értelmiségi viták, amelyek képtelenek a politikát cselekvésre inspirálni, és vannak olyanok is, amelyek ráégnak a politikára, és aztán később számon lehet kérni őket a politikusokon – ezek elő is szoktak kerülni egy-egy kampányban. Hogy az előbb említett ügyek közül a Dörner-ügy ilyen lesz-e, azt nem tudom megmondani. A Bozsik Yvette elleni hercehurca viszont felveti azt a kérdést, hogy egy fenntartónak ilyen szinten sem lenne joga meghatározni, kit tesz meg igazgatónak? A Bozsik Yvette visszalépését kikényszerítő abszurd közjátékot öngyilkos dolognak tartom, mert csökkentette a szakma legitimációját. Nem feltétlenül a politika világában, hanem a közönség körében, hiszen látható, hogy megosztotta a színházba járó közönséget is. Én azt mondom, hogy jó lenne, ha a szakma a politika kompetenciájába tartozó, szakmai érvekkel alátámasztott döntéseket elfogadná. Nem kellene az olyan döntéseket kikezdeni, amelyek a szakmai kuratóriumok többségének és a politikai, fenntartói felelősséggel rendelkező vezetőknek a támogatását is maguk mögött tudhatják. Ki mondhatja meg, hogy ki lehet színházigazgató? Csak az az öt ember, aki már hosszú idő óta színházvezető? Szerintem nem. Az ő véleményük sokat számít, de az nem megy, hogy valamilyen szubjektív ok miatt egy nekik nem tetsző személyes döntésnél akár a saját legitimációjukat is kikezdő eszközökhöz nyúlnak. Azt hiszem, ezen is el kellene közösen gondolkodnunk.

AZ INTERJÚT KÉSZÍTETTE:
SÓS R. ESZTER

Mindig maradj

BESZÉLGETÉS EPRES ATTILÁVAL

– Közben eddigi pályádon néhány év után mindig váltottál, és másik színházhoz igazoltál, mégis meglepett, amikor arról értesültem, hogy elhagyod a Vígszínházat. Talán nem figyeltem eléggé, de úgy tűnt, hogy a helyeden vagy. Ezek szerint mégsem?

– Ha úgy tűnt, hogy a helyemen vagyok, annak az az oka, hogy nem látszott rajtam semmiféle baj. De a bajok belül megvoltak, csak ennyi tapasztalattal a birtokomban megtanultam, hogy minden este úgy szabad színpadra lépni, mintha először és utoljára tenném. Ez nem azt jelenti, hogy a színész mindig és mindenhol jól van. Persze jól van, mert akkor is játszik, ha lázas, vagy gyomorgörccs, netán derékfájdalom gyötri, de a tapsrendig tudomást sem vesz róla. A Vígszínházban sem jutott mindig eszembe, hogy nem vagyok jól, de sajnos nagyon hosszan éreztem, hogy valami nincs rendben.

– Miből adódtak a problémák? Alkatodtól távol állt az üzemszerű, vígszínházi típusúnak mondott szórakoztató színjátszás, vagy a szerepek nem voltak számodra kielégítőek?

– A második megállapítás szinte egyáltalán nem igaz, mert jó szerepeket kaptam. Engem soha nem az hajtott előre a pályán, hogy személyes karriert építsek, és kizárólag olyan szerepekben mutassam meg magam, ami legalább ezer sor. Az érdekelt inkább, hogy egy előadás mennyire jól eltalált, finom ízlésű, mennyi benne az intellektualitás és az igazi szív. Úgy képzelem, hogy mindig operát kell csinálni, mert a rosszul felépített szerkezet előbb-utóbb egy mégoly tehetséges művésszel is rogyadozni kezd. Kétségkívül az a legnagyszerűbb, amikor egy óriási színházban egy remek konstrukció jól működik, de talán engem eleve vonz a kisebb, talán túl nagy volt nekem az a labirintusszerű épület, a hatalmas hierarchia, a soha nem pontos információáradat. Nem az én világom. Régóta foglalkoztatott, hogy egy ún. művészszínház profilú helyen játszhaszak, és olyan munkában vehessek részt, ami kellő szigorúsággal, mégis

öniróniával kezeli, amit csinál. Lehet, hogy nem illetünk össze a Vígszínházzal, ám ez az érzés annyira elhatalmasodott rajtam – miközben a feladataimat igyekeztem rendesen megcsinálni –, hogy egyre elhatározottabbá vált belül, muszáj tenni valamit.

– Mondod, hogy jobban vonz a kisebb. Erről az jut eszembe, hogy a teátrum kisebb játszóhelyén, a Pesti Színházban kaptál igazán testhez álló, színészi habitusodhoz jobban passzoló feladatokat.

– Az egyáltalán nem volt baj, hogy nagy térben kellett játszanom. A Vígszínház nézőtere rendkívül impozáns, bár szerintem inkább zenés előadásokra való, mintsem prózára. Nekem a szorosabb szakmai közeg, a pontosabb, elemzőbb odafigyelés hiányzott, és az a hozzáállás, hogy ne a néző kegyeit keressük, hanem azt helyezzük előtérbe, ami egészen pontosan elemzett, emberi és elgondolkodtató.

– Mintha a Pesti Színházban nagyobb lehetőség nyílt volna az alaposabb, elemzőbb műhelymunkára. Gondolok itt szerepeid közül az Amphitryon Sosiasára, McDonagh

tikusok Díját. Nagyon boldog voltam közben is, meg utána is sokáig, mert jó munka volt, jó csapat, remek szerep és különleges feladat.

– Ugyancsak Kamondi Zoltánnal dolgoztál a nagyszínpadon Az öldöklés istenében. Arra hogyan emlékszel?

– Az öldöklés istene teljesen más lapra tartozik, ott már szembetalálkoztam azzal a szemlélettel, ami tiszító számomra. Nem az a változat készült el, amit Kamondi az olvasópróbán képviselt, és ami nekem is tetszett volna. Ennek köszönhetően olyan ambivalencia alakult ki bennem, amin képtelen voltam túllépni, így semmiféle kielégülést nem jelentett az a szerep.

– Korábbi évadaidban a nagyszínpadon voltak-e olyan szerepek, amelyekre ugyancsak mérföldkőként tekintesz vígszínházi korszakodban?

– Mindig adódott olyan feladat és olyan előadás, amelyik közelebb állt hozzám, és szívesebben, boldergábban játszottam, de – talán az alkatomból adódóan – nem sikerültek repülőrsre a korábbi évadok. Nem volt olyan produkció, amely átívelt volna egy egész

nyugodt és szellemes

Vaknyugat című darabjára, amelyben nem mellesleg Gothár Péterrel dolgoztál együtt.

– Valóban nagyon fontos volt számomra mindkét előadás. Forgács Péter kiváló elemző társ és intellektus, jó volt vele próbálni és az előadásában játszani, még akkor is, ha nem úgy sikerült minden az Amphitryonban, ahogy szerettük volna. A Vaknyugat ugyancsak szép élmény volt. Gothár nem egyszerű személyiség, többen elijesztettek tőle. Ezzel együtt szinte végigröhögtek a próbaidőszakot, nagyon élvezték, valósággal fűrödtünk benne, Varró Dani szövegében és az együttlében. Nagy fájdalom volt, hogy úgy vették le az előadást a repertoárról, hogy senkinek nem szóltak. Nagyon csúnyán sikálták el a dolgot, pedig illet volna velünk közölni, mert pontosan tudták, hogy imádjuk, még a műszak is kívülről fújta a szöveget.

– Mi volt az oka annak, hogy lekerült a műsorról?

– Egészen pontosan az volt az oka – amit a bemutató környékén már sejtettünk –, hogy nem azoknak a nézőknek való a darab, akik a Pesti Színházba jártak, mert egy fokkal karcosabb, valószínűbb és szemtelenebb lett az előadás. Volt benne egy csavar, amihez az ottani közönség nem szokott hozzá, volt benne néhány olyan kifejezés, ami túlmutatott a finom polgári ízlésen. Számítottunk arra, hogy erősen megosztja a közönséget, de azt nem gondoltuk, hogy ilyen furcsa, rövid élete lesz az előadásnak. Lement a bérlet, és a következő havi műsortervben már nem szerepelt. De nem baj, így is szép volt.

– Eddigi utolsó szereped a Pesti Színházban a Mindent anyámról Agradója volt, ugyancsak összetett színészi feladat. Fontos volt számodra?

– Hogyne. A Mindent anyámról szintén mérföldkő volt, hiszen egy szavazat híján megkaptam a Színkriti-

sezont, és helyrehozta volna az állandóan tépázódó önbizalmamat.

– Akkor nem merült fel benned a váltás igénye? Azért is kérdezem ezt, mert eddigi pályádon végső soron a Vigben maradtál legtovább.

– Valóban sokáig voltam ott, de az nem úgy van, hogy az ember fogja magát és vált. Ahhoz sok mindennek kell egyszerre teljesülni. Ráadásul ma Magyarországon devalválódni látszik az oly sokáig makacsul őrzött társulati lét. Aki saját elhatározásából elvéggez egy művészeti egyetemet vagy főiskolát, semmi garanciát nem lát arra, hogy ezt a szakmát folytathatja. Meglett színészek sem tudnak úgy színházat cserélni, mint mi annak idején, mert amikor Egerből kirúgtak bennünket, fejenként négy-öt ajánlatot kaptunk. Láthatjuk, hogy akik a mostani egészen elképesztő új színházi történetben a padlóra huppantak, nincsenek elhalmozva ajánlatokkal. Nem ilyen boldog a világ. A váltásokat nem intézheti úgy az ember, hogy azonnal sokkot kapjon, mert a bennünk lévő akkumulátorra vigyázni kell, nehogy úgy járjak, hogy a következő próbaidőszak vagy produkció arra megy rá, hogy nem vagyok jól. Muszáj mindent átgondolni, és sok szerencsés és szerencsétlen véletlennek köszönhető, ha egy szerződés jól jön létre.

– Hogyan kerültél az Örkény Színházhoz?

– Nem lehet letagadni, hogy ebben az is közrejátszott, hogy Széles László megvált a színházról, és nekem, még tavaly januárban, be kellett ugranom a helyére, a Bohémélet című előadásba. Izgultam is nagyon, hogy ez jól sikerüljön, és tényleg jól sikerült, mert Ascher Tamás megszeretett, miként a társulat is. Mácsai Pál elárulta, hogy már az eredeti társulati listáján is szerepeltem egy kérdőjellel, azóta is figyelem-

mel kíséri a pályámat, és most megint felmerült benne, hogy idejöhethetnek. Amikor leültünk beszélgetni erről, őszintén megmondta, hogy mivel itt nincs fix havi fizetés, egyáltalán nem biztos, hogy a következő évben pénzt fogok kapni. Mondtam, hogy ez engem egyáltalán nem érdekel, mert a Vígszínházban sem volt akkora fizetésem, hogy abból eltarthatam volna magamat és a családomat. Muszáj napközben is dolgoznom ahhoz, hogy megkeressem a megélhetésünkhöz szükséges pénzt. Örömmel csatlakoztam tehát az Örkeny társulatához, és éppen ma kezdtem el próbálni az ötödik bemutatómat – *A vihart* Bagossy László rendezésében –, vagyis nemhogy van munkám, de talán én vagyok az egyetlen, aki valamennyi új produkcióban benne van. [A bemutatót május 12-én tartották – A Szerk.]

– *Ha jól tudom, Ascherrel nem dolgoztál korábban. A Bohémélet egyúttal annak is próbája volt, hogyan tudsz együttműködni a társulattal. Hamar megtaláltátok a közös hangot?*

– Nemcsak a *Bohémélet*ben játszom, be kellett ugranom a *Jógyerekek képekönnyvében* Csuja Imre helyére. Igen, hamar kiderült, hogy egy húron pendülünk Tamással. A társulattal sem kellett keresni a közös hangot, mert többségüket jól ismertem, akit pedig nem, az is olyan magától értetődő természetességgel és fegyelemmel műveli a szakmáját, hogy nem kellett rigolyákat tolerálni és hangnemeket keresni, hanem mindig az adott feladatban találkozási zökkenőmentesen dolgozunk.

– *A Mácsai Pál által vezetett teátrumot egészen más szemlélet, más művészi irányvonal jellemzi. Miért passzol színészi alkatodhoz az Örkeny Színház szellemisége?*

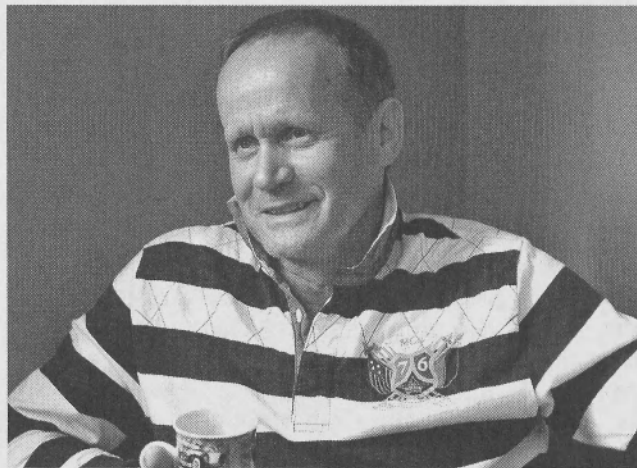
– Nem véletlenül fotóztattam le magam Örkeny István képével, számomra is meghatározó az a fanyar, kissé groteszk és szemtelen világnézet, amit a színház képvisel. Olyan rendezők mellett tettem magamévá ezt a kritikus és önironikus, önhergelő felfogást, mint Valló Péter és Bodolay Géza, akikkel mindig nagyon szerettem színházat játszani, előadásokat, kvázi operákat építeni, hála istennek, óriási főszerepekben is. Bodolay mellett tanultam meg, hogy soha nem szabad elkeseredni és szkeptikusnak lenni, viszont mindig humorral és önironiával kell szemlélni mindazt, ami történik velünk és körülöttünk. Ez a feltétele annak, hogy az ember ne legyen önsajnáló, szépelgő és önmagától meghatódott. Én, mondjuk úgy, laikus buddhista vagyok, mert nem tudtam igazán belemélyedni a tanításokba, de erősen hat rám az a világnézet. A zen legfontosabb alapszabályai közül az egyik szerint soha ne beszélj hangosan rossz dolgokról, mindig maradj nyugodt és szellemes. Sokszor nem csinállok mást, csak figyelek, próbálom elviccelni, ha valami nagyon feszült, mert képtelen vagyok olyan légkörben dolgozni, amikor parancsok röpködnek, és rossz a hangulat. Lehet – és most visszautalok korábbi kérdésekre –, hogy Eszenyi Enikővel nem sok közös volt a világszemléletünkben. Ez egyáltalán nem azt jelenti, hogy bármelyikünk jobban látná a világot. Nem tudnám azt sem megmondani, hogy melyik színház jobb a másiknál. Sem nézőként, sem kritikusként, sem színészként nem lehet megmagyarázni. Ez alkati kérdés.

– *Úgy tűnik, felfedezhető valamiféle párhuzam második kecskeméti korszakod és a mostani periódus között.*

– Ezen még nem gondolkodtam, de lehetséges. Annyiban mindenképpen, hogy erősen intellektuális volt az ottani működés Bodolayval, és Mácsainak is egyik ismerve az intellektuális hozzáállás mindenhez, amiből nem hiányozhat az érzelem és a fűtöttség, de alapvetően a meggondolás vezet célhoz. Mindig azokkal az alkotókkal dolgoztam szívesen, akik a határokat próbálgatják. A nézőt nem szabad elriasztani, de igenis meg kell mutatni neki a végét, a határát a dolgoknak.

– *A kecskeméti időszak az Új Zrínyiásszal kezdődött 1998-ban, majd folytatódott két kiemelkedő és emlékeztető alakítással a Tragédia Lucifereként és a Bánk bán Tiborcaként, és akkor még nem említettem a Don Juant és az Álszentek összeesküvését. Talán nem tévedek, ha azt mondom, ez volt pályád egyik legfontosabb állomása.*

– Valóban csodás időszak volt, amely a felnőtté válást jelentette számomra, és segített levadni azokat a cölöpöket, amelyek segítségével később magabiztosan lehetett a vízen járni. Géza gyakran mondta, hogy

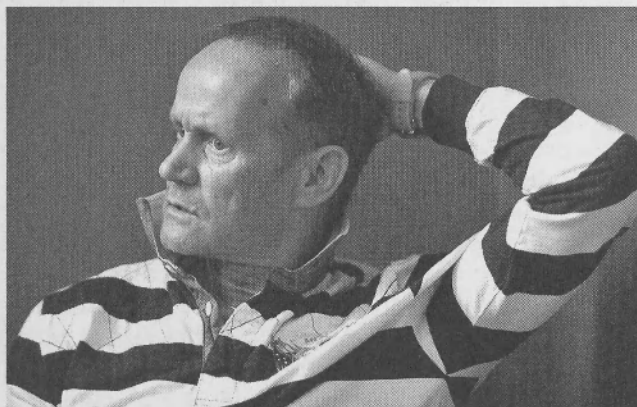

próbáljunk, vagy akasszuk fel magunkat. Más választásunk valóban nem volt, mert erről szólt az életünk. Persze sok minden ráment, többek között a magánélet, de úgy gondolom, megérette. Valóban megterhelő, nagy feladatokkal volt tele az az öt év. A *Don Juan* nagyon jól sikerült, fontos munkánk volt. Kaszás Attila játszotta a címszerepet, én voltam Sganarelle. A *Tragédia* is meghatározó volt, mégis az *Álszentek összeesküvését* – amelyben Molière-t játszottam – tartom Bodolay akkori legnagyobb konstrukciójának zeneileg, képileg, gondolatilag.

– *Öt év után miért jöttél el Kecskemérről?*

– Többen feltették nekem a kérdést az akkori POSZT-on, hogy összevesztünk, netán megsértődött valamelyikünk. Mindig csak mosolyogtam, mert semmilyen feszültség vagy érzélgősség nem volt köztünk. Géza azt mondta, nem vagyunk összeházasodva, szivasz! Marton László már egy évvel korábban hívott a Vígszínházba, de akkor azt mondtam, maradnék még egy évet. Amikor másodszor is megkeresett – ahelyett, hogy megsértődött volna az első visszautasítás után –, úgy éreztem, nem mondhatok nemet. A döntésben az is közrejátszott, hogy úgy éreztem, a kecskeméti repülés túl van a zeniten. Másrészt nyil-

vánvalóan vonzott, hogy másfajta életet élhetek itt, a fővárosban, és sokkal kevesebb fizikai szenvedés árán tudok dolgozni napközben, hiszen akkor már elég sokat szinkronizáltam. Ezzel együtt komoly, hónapokig tartó vívódás során hoztam meg a döntést, hogy eljövök Kecskemétről.

– *Ami pályád indulását illeti, életed első tizennyolc évének meghatározó színtere a Balaton és Sopron volt, ahol erdészeti iskolába jártál. Mi vonzott a színészet felé?*

– Jól emlékszem, hogy egy alkalommal késő este behívtak az erdészeti szakközépiskola kollégiumában az igazgatói irodába, ahol röpgyűlést tartottak miattam, mert nem voltam hajlandó elfogadni az iskolai KISZ-titkári jelölést. Egy felháborodott, pártoskodó tanár – aki egyébként remek pedagógus volt – nagyon durván nekem szegezte a kérdést, hogy nem kellene végre eldönteni, hogy a közösségi élettel akarok-e foglalkozni, vagy az amatőr színpadra járogatok. Azt feleltem, egyértelmű a döntés. Felderült az arca, de csak addig, amíg közöltem, hogy az amatőr színpadddal szeretnék foglalkozni. Kirúgtak a KISZ-ből, járhattam az amatőr színpadra, de csak azért, mert a biológiatanárom volt az amatőr színpad vezetője, aki kiharcolta, hogy ezt később se szankcionálják. Amikor Kováts Adélt, aki állandó partnerem volt a Fintor Színpad előadásaiban, felvették a Főiskolára, biztattak a többiek, hogy én is menjek. De akkor már úgy volt, hogy az Erdészeti Egyetemre megyek, be is adtam a jelentkezési lapot. Kiderült azonban, hogy matematikából közös érettségi és felvételi vizsgát kell tenni. Tudtam, hogy az egyetem nagy hatalmú dékánja, Moór Artúr el fog kaszálni, mert nem voltam jó matekos, ezért gyorsan visszacsináltam az egészséget, és csak a Színművészetre jelentkeztem, ahová pechemre rögtön felvettek.

– *1986-ban végeztél Szinetár Miklós osztályában. Hogyan emlékszel vissza azokra az évekre? Milyen szakmai alapokat kaptál ott?*

– Azért nem vagyok hálás a sorsnak, hogy ilyen fiatalon kerültem be, mert számtalan csalódás ért. Vidéki voltam a szó leghétköznapibb értelmében, és naiv. Annyi jót képzeltem a Főiskoláról, hogy abból szinte alig jött be valami. Azért viszont hálás vagyok, hogy Szinetár Miklós osztályába kerültem, aki rendkívül jó világlátású, kiváló elemzőképeségű és remek stílusérzékű ember. Nem keltett bennünk hamis illúziókat, arra figyelmeztetett, hogy ez nagyon nehéz pálya, ahol önjárónak kell lenni, és mindig gondol-

nodni kell. Kiválóan felkészített, jó szemléletet adott nekem a pályára, és hasznos túlélési képességeket szereztem nála. A Főiskola a sorozatos csalódások miatt nem volt olyan repülés, mint ahogy elképzeltem, de a maga összes küzdelmével és keservével együtt nagyon fontos négy évet töltöttem ott.

– *A diploma megszerzése után a Vidám Színpadra kerültél Bodrogi Gyulához. Hogyan kerültél kapcsolatba vele? A Vidám Színpadot csak ugródeszkának tekintetted?*

– Mivel annyiféle baj gyűlt össze bennem a Főiskolán, és olyan távol került a színészet az én viszonylag éretlen világszemléletemtől és lelki habitusomtól, egy darabig nem akartam pályára állni, és nem fogadtam el a felajánlott szerződéseket. Ma már belátom, hogy ostoba voltam, hiszen volt köztük egészen kiváló, Ruszt József levelét azóta is őrzöm. Először Pintér Tamás mellett dolgoztam, lovas- és gyalogoskaszkadőrként szerepeltem különböző filmekben. Úgy gondoltam, egy ideig ebből fogok megélni, hiszen szeretőnász- és ejtőernyős múlttal elég ügyes voltam, de Bodrogi Gyula meghívott egy szerepre vendégként a Vidám Színpadra.

– *Hogyan talált rád?*

– Szerintem a filmszemlén nézett ki magának – akkoriban sok filmben játszottam –, ahol beszélgettünk is pár szót. Később, az egyik próba után leülített egy puffra, eléem tolt egy szerződést, és azt mondta, írjam alá. Én erre nem voltam hajlandó, mert nem akartam elkötelezni magam. Bodrogi azonban nem engedett addig fölállni, amíg alá nem írtam, és abban a pillanatban a Vidám Színpad tagja lettem, esténként négyszáz forintos gázszíval. Jó dolgom lett volna, ha szerettem volna a kabaré műfaját. De nem szerettem, és szegény Gyula nagyon megdöbbsent, amikor hat-nyolc hónap múlva bejelentettem, hogy el akarok menni. Azt mondta, higgyem el, sehol nem fogok másként érvényesülni, csak mint táncos-komikus.

– *Ennek ellenére megpróbáltál egy másik utat és Egerbe mentél, és ezzel kezdetét vette nagyjából másfél évtizedig tartó vidéki korszakod. Legfontosabb szerepeid között említhetjük Figarót Beumarchais darabjából, Truffaldinót a Két úr szolgájából, Moor Ferencet a Haramiakból, Zátonyi Bencét az Ingenyelőkből, Eugeniót A kávéházból. Vallóval dolgoztál legtöbbször, és valahol úgy fogalmaztál, hogy ő volt a szakmai tanárod. Miért volt meghatározó számodra az Egerben eltöltött négy év?*

– Péter nagyon pontosan, okosan és szenvedélyesen tudja, hogy mit akar csinálni, és amikor Egerbe ment, valamit nagyon akart, mindenről volt víziója, és rengeteg segítséget kaptam tőle kezdő színészként. Bedobott a mély vízbe a Figaróval huszonnégy évesen, nem tudom, hogy azóta játszott-e fiatalabb színész azt a szerepet. Komoly feladatokat kaptam tőle később is, remek volt cipelni azokat a hatalmas súlyokat, ahelyett hogy megrogytam volna alattuk, valóságos szárnyakat kaptam. Ha visszagondolok, és beleképzelem magam akkori kollégáim helyébe, nem biztos, hogy sokszor örültek nekem. Valló is azt mondta, hogy eleinte regresszív módon próbáltam, és négy-öt hétig nem voltam hajlandó megmutatni, mire jutottam, addig csak magamban építkeztem, mert nagyon szégyenkezős voltam. Egy idő után le is tolt, hogy ez nem tisztességes a többiekkel szemben, és akkor is

mutatni kell valamit, ha rossz. Kénytelen voltam megszokni, hogy bátrabban kell próbálni.

– A *Főiskola után nyilvánvalóan egy hosszabb tanulási folyamat vette kezdetét, amelyben lépésről lépésre építkezél. Mikor érezted úgy, hogy rátaláltál saját hangodra és játékodra?*

– A *Haramiák* volt az első mérföldkő nekem, bár visszagondolva nem tudom, hogy sikerült-e maradéktalanul beilleszkednem a produkcióba, hiszen meglehetősen szólisztikus volt a szerep. Felteszem, hogy nem teljesen, ezzel együtt megéreztem valamit abból, hogy mit tudok jól csinálni. Kapás Dezső egyik utolsó munkájában, a *Bűnhődésben* ugyancsak megtaláltam valamit, ami fontos volt, miként később Kecskeméten Pinter A *Születésnap* című darabja is jól sikerült.

– *Kecskemétre először 1991-ben kerültél. Hogyan érezted ott magad?*

– Az elég rázósan indult, mert Dan Micuval csináltuk a *Szentivánéji álom* című darabot, ami enyhén szólva problémás próbafolyamat volt, emberi gyarlóságok is közrejátszottak benne. Nem találtuk a közös hangot, inkább csak örületes vitáink voltak párbeszéd helyett, és egy rendkívül expresszív előadás jött létre. Egyáltalán nem voltam felkészülve arra, hogy Micu rombolni akar, hogy abból építsen fel valamit. Ennek ellenére Bodolay – amikor megnézte az előadást a szolnoki színházi fesztiválon, ahová meghívtak minket – nagyon elismerően nyilatkozott róla.

– *Úgy tudom, két év után magad jelentkezted Szolnokra. Miért akartál oda átkerülni?*

– Azért mentem Szolnokra néhány előadás után, mert ott erős, jól összeválogatott társulat volt, rengeteg karakterrel és sok tehetséges művésszel, és nagyon tetszett, hogy minden órában, még a büfében is arról vitatkoztak, mi történt a színpadon. Ez egészen meghatározó volt számomra, és azt gondoltam, hogy oda akarok menni. Spirót amúgy is szerettem, bár nem tartották jó vezetőnek, nagyon okos, éleslátású színházi ember volt. Életem egyik legnagyobb sikerét Szolnokon játszottam a Szobaszínházban: Az *eltört korsót* Czeizel Gábor rendezésében, Csík György fantasztikus díszletével. Remek munka volt, de ahhoz kapcsolódik az egyik legnagyobb tévedésünk is. Az olvasópróbán, miután felolvastuk a darabot, félrehívtuk Czeizelt, és azt mondtuk, egyáltalán nem vagyunk elkésve, hogy elővegyünk valami mást, mert az egész idejeműlt, és egyáltalán nem játszható. Szerencsére a rendező nem engedett, és fantasztikus siker lett belőle, volt olyan néző, aki tizenötösztör nézte meg.

– *Ennek ellenére Szolnokról is elég hamar eljöttél, és Zalaegerszegre mentél.*

– Szolnokról azért jöttem el, mert egy idő után nagyon sok lett a macera abból adódóan, hogy a boldogult Gaál Erzsébet és a saját magát azóta is remekül képviselő Zsótér Sándor egyszerre voltak jelen. Az elviselhetőségénél talán nagyobb volt az örület az állandó lelkizések, nehéz nekidurálások és komoly bukások miatt. Volt benne fantázia, nem mondom, de én nem bírtam ezt a lélektépést. Ráadásul akkori élettársamat is hívták Zalaegerszegre, és mentem vele boldogan. Az is nagy kaland volt, és az ott töltött éveknél is köszönhetek egy-két jó előadást. Játszottam a Paolo Magelli-féle *Liliomban*, ami azóta legendássá vált, több-

ször leadta a televízió. Halasi Imre, az ottani igazgató nagyon meg volt döbbenve, talán meg is sértődött, mert nem akartam eljátszani a Ficsúrt, helyette a Fogalmazó érdekelt. Fantasztikus volt, ahogyan egy kiürített, óriási kerámiagyár csarnokában előjöttem az iszapolóból a vasúti síneken, aranyozott tűzoltóságban mint Fogalmazó, miközben százötven gyertya egyszerre gyulladt ki. Egy idő után azonban Zalaegerszegen is elfogyott a levegő, kezdett eluralkodni a butaság a színházon, mindenféle érdekek ütköztek különböző klikkek között, furcsa támadások voltak oda-vissza fönt az igazgatói szinteken. Rám is megharagudtak, mert kollégáim beválasztottak a művészeti tanácsba, és én tényleg elmondtam, hogy mi a baj, amire üvöltözés volt a válasz az egyik rendező részéről. Nem tudtam ezekkel mit kezdeni, és mondtam, hogy ha ki akartok rúgni, akkor most kellene, még februárban, hogy keresni tudjak magamnak másik helyet. Nagyon jellemző volt az ottani állapotokra, hogy levelet küldtek a színészházba, ami alig száz méterre volt a színháztól, és nem mondták meg személyesen, hogy nincs rám tovább szükség.

– *Ez a másik hely ismét Kecskemét volt, amiről már beszélünk. Térjünk vissza ide, az Örkény Színházba, ahol legutóbbi bemutatódát, a Peer Gyntöt ugyancsak Ascher rendezte. Több szerepet játszol a darabban, miként a Zsótér Sándor által rendezett Nórában is kettős szerepben tűnsz fel. Hogyan közelíted meg ezeket? Külön értelmezted, vagy inkább a kapcsolódási pontokat próbálsz megkeresni?*

– Ha viszonylag jól sikerül ezeket a feladatokat megoldanom, azt mindenképpen Kőszegnek köszönhetem, ami nyaranta színházi létezésem egyik fontos helyszíne. Ott előfordult már, hogy fregoliszerepet játszottam, mégpedig A *makrancos hölgyben*, Znamenák István rendezésében. Nagyon érdekes feladat volt, mert gyors felkészüléssel, nagyon rövid átállással kellett belehelyezkedni egy teljesen más lelkivilágba, miközben a közönség előtt azt sem volt muszáj eltitkolni, hogy ugyanaz az ember vagyok. Nem kell felismerhetetlenné válni, sőt, Zsótérnél nem is volt szabad más embernek mutatkozni. A *Peer Gynt*-ben is arra jutottunk Ascherrel közösen, hogy ezek lényegében ugyanazok az emberek, és a karaktereket kell megragadni, ami nagyon izgalmas feladat.

– *Ha visszanézünk erre az évadra, ami rendkívül sűrű volt, végső soron epizodista lett belőled. Ez nem zavar?*

– Nem, mert az is rendkívül sokat ad, ha azt érzem, hogy egy alkotó folyamat részese vagyok, és közösen építünk fel egy konstrukciót. Az epizodistának az a dolga, hogy belehelyezkedjen az adott koncepcióba, ne szólózzon. Ma este éppen a *Pillantás a hídról* következik, amelyben elég sokat ülök a színpadon mint Alfieri, és nézem a kollégáimat. Abban a tíz-tizenöt percben is, amikor nem szólok meg, úgy érzem, hogy játszom az előadást. Persze a nagyobb feladat éppoly izgalmas a *Tarekin halálában*, a *Bohémeletben* vagy akár a *Nórában*, de – mint már említettem – nem a mennyiségben gondolkodom. Nagyon izgalmas többfelét játszani egyszerre, ráadásul kiváló rendezőkel, ami a legjobb iskola.

– *Erre itt folyamatosan módod nyílik, hiszen Ascher mellett Zsótérral dolgoztál a Nórában, akivel nem először találkoztál, hiszen egyszerre voltatok Szolnokon, és az ő*

rendezésében mutattátok be Wyspiński Novembéri éj című darabját, amelyben Arészt játszottad.

– Igen, abban az ellentmondásos időszakban született meg az előadás, ami valami egészen mást akart, de nem fogadta be az ottani közeg.

– Zsótér jelenléte és munkamódszere korántsem szokványos készenlétre ösztönzi a színészeket. Te hogyan látod ezt belülről? Hogyan sikerült itt, az Örkeny Színházban egymásra hangolódnotok?

– Zsótérnél az elsődleges a fegyelem és a gondolat. Elsősorban verbális és szituációs színház, amit ő képvisel. Ilyen szempontból sokszor statikusnak tűnik az előadás, és az ember nem talál benne játszanivalót. Sanyi lassan megérteti színészeivel, hogy a játék lényege nem az, hogy erős színeket mutatunk, és tótágast állunk érzelmileg vagy gondolatilag. Nagyon pontosan kell közvetítenünk valamit egy meghatározott alapállásból, és ennek illeszkednie kell valamibe, aminek lesz egy magasabb szintű összhangzata. Ettől az ember egy ideig úgy érzi, hogy béklyóban

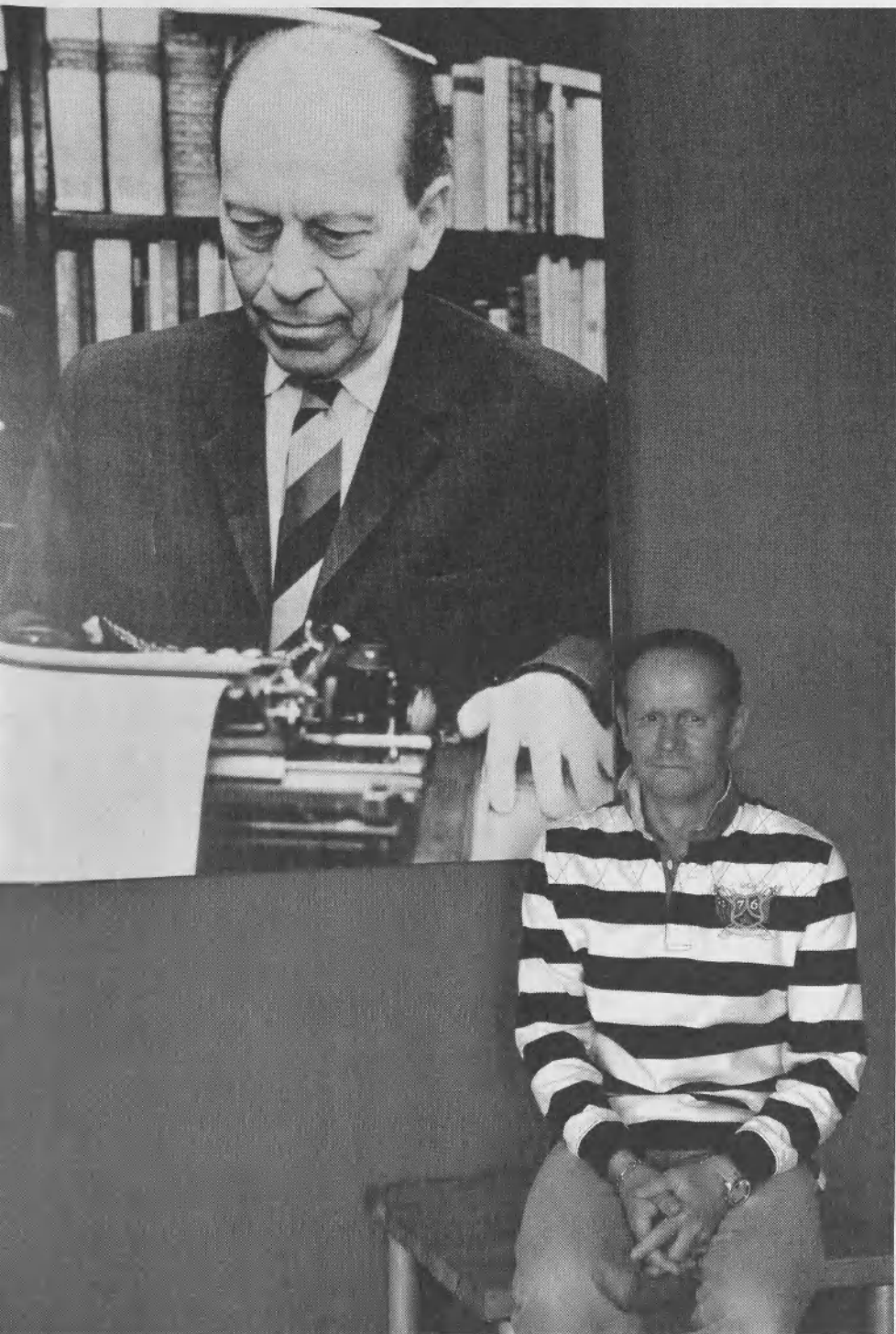
van, és a rendező ugyanazt kéri tőle napról napra: azt a hangsúlyt és azt a szinte arcjáték és hangszín nélküli valamit. Az egyik megbeszélésen egyébként kiröhögött, és azt mondta, egyáltalán nem akarta, hogy így lefogjam magam. Aschernél viszont az elsődleges szempont mindig a jól kivesézett és jól kijátszott, ötlettel teli szituáció. Nagyon sokat vár a színészeitől, megköveteli, hogy ötleteket hozzanak, és saját megoldásokat mutassanak. A jelmezen és a díszleten az utolsó pillanatig hajlamos alakítani, mert folyamatosan keresi a legjobb ízeletet, ami több játékoságot ad.

– Az évad két őszi bemutatója a Pillantás a hídról és a Tarelkin halála volt, mindkettőt Mácsai Pál rendezte. A Szuhovo-Kobilin-darabban Varravint játszod, ám nem először találkozol a szereppel, hiszen hat évvel korábban a Stúdió „K” miniatűr terében már eljátszottad. Igaz, akkor Koncz államtitkárnak hívták. Milyen volt ismét találkozni a figurával?

– Abban szinte egy szó sem volt Szuhovo-Kobilintól, a szerző, Forgách András talán csak egy-két fordulatot vett át. Már akkor lenyűgözött az a szürreális világ, melyet Szuhovo-Kobilin teremtett remek jellemrajzokkal, amikor először olvastam a trilógiát. Forgách próba közben írta a jeleneteket, így voltaképpen rám szabta a szerepet. Fodor Tamással rendkívüli élvezet próbálni, mert komoly elvárásokkal, mégis nagy játékosággal tuszkolja előrébb az embert abban a két négyzetméternyi térben. Remek ujjgyakorlat volt, miközben megszerettem a jól összeműködő, kiváló képességű és jó lelkületű társulatot.

– A Pillantás a hídról című darabban Alfieri szerepében végig jelen vagy a színpadon, időnként mikrofonhoz lépsz, mintegy narrátora vagy a történéseknek, és közben be is kapcsolódsz az eseményekbe. Milyen kihívást jelentett ez a szerep?

– Rendkívüli élvezetet nyújt, ha narrátor lehetek egy színdarabban, mert egyrészt minden este kívülről is látom az előadást – kivéve persze a saját jeleneteimet –, másrészt azzal hízelgek magamnak – miközben benne vagyok –, hogy én közvetítem az egészet, és ettől végig tónusban kell maradnom. Ha ella-

Schiller Kata felvételei

zul az a szereplő, aki alig beszél a színpadon, az nagyon látszik, már a testtartása is elárulja, hogy nincs ott. Éppen ezért erős koncentrációra van szükség másfél órán keresztül. Ez komoly fegyelmi gyakorlat. Elég hosszú utat jártunk be a próbákon, amíg ilyen lett a figura. Először úgy képzeltük, hogy egy fehér öltönyös, flitteres showman lesz Alfieri. Valamit perze abból is megtartottunk, de a megszokottnál zsványabb Alfierit játszom, akinek megvan a maga szar-kazmusa, nem egy melegbarna, párás szemű visszaemlékező. Minden az egyszerűsödés felé haladt, minimálszínházat hoztunk létre, amit különösen szettek benne. Alig lépünk, alig mozdulunk, még Csujja is rendkívül fegyelmezett, aki Eddie Carbonét játssza.

– *Hallgatva mindazt, amit mostani munkáidról elmondtál, úgy érzem, hogy most igazán jól érzed magad. Valóban így van?*

– Abszolút. Talán az is közrejátszik ebben, hogy nagyon sokat higgadtam az állandó helyváltogatások közben. Nem véletlenül említettem korábban, hogy megérintett a buddhizmus szele, mert ennek köszön-

hetően sokkal nyugodtabb lettem, jobban viselem a nagyobb érzelme hullámokat, rezzenéstelenül tűröm a csatákat is. Nagyon boldog színész vagyok. Talán én vagyok mostanában a legboldogabb azok közül, akiket ismerek. Meg is fogadtam, hogy belemondom ebbe az interjúba, hogy jól érzem magam, mint Gábor Miklós Kecskeméten. Ez nálunk legenda volt, mert ő sokszor nyilatkozott erről. Most valahogy úgy állt össze itt minden, mint a Monty Python vagy a Pink Floyd Hamburgban, tehetséges dolgok születnek, és ebben nagyon jó részt venni. Van a színház fölött egy védőernyő, ami megbecsültségből és elismertségből származik – a közönség, a kritikusok és a szakma részéről egyaránt –, aminek köszönhetően jelenleg egyhangú szavazattal megkapjuk a támogatást, és elmondhatjuk, hogy az Örkény jó hírű, viszonylag biztos lábakon álló színház. De idézhetném drága Dumitra barátomat is, aki kétségbeesés ellen szokta mondogatni: „Hírünk a szakmában? Egyszerűen pazar!”

AZ INTERJÚT KÉSZÍTETTE: MÉNESI GÁBOR

GYULAI VÁRSZÍNHÁZ

Gyula Castle Theatre/Gyula Burgtheater

VIII. Shakespeare Fesztivál, Gyula, 2012. július 5–július 15.

- Júl. 5–15. Shakespeare Fesztivál 2012**
Magyar és külföldi színházi előadások, tánc, zene, film, konferencia, Shakespeare konyhája a **Corvin és a Patrióta** éttermekben és **Midsummer Wine's Dream** borfesztivál
Információ: www.shakespearefesztival.hu
- FÓKUSZBAN SHAKESPEARE UTOLSÓ DRÁMÁJA: A VIHAR**
- Júl. 5. Shakespeare Színek** – digitális nyomatkiallítás **Porpáczy Zoltán** tervezőgrafikus munkáiból – **Kiállításmegnyitó**
- Júl. 5. RE: HAMLET** – bábszínház felnőtteknek.
Előadja: **Sarkadi Bence**. A **Budapest Marionettes** előadása
- Júl. 5–6–7. William Shakespeare: A vihar**
(Eszőnap: júl. 8.)
BEMUTATÓ ELŐADÁS
Főbb szerepekben: **Szücs Nelli, Trill Zsolt, Kristán Attila, Ivaskovics Viktor, Tarpai Viktória, Rác József, Varga József, Tóth László**. Rendező: **Szergej Maszlobojcsikov**
A Gyulai Várszínház, a Szentendrei Teátrum, a debreceni Csokonai Színház és a Kárpátaljai Megyei Magyar Színház közös bemutatója
- Júl. 6–7–8. MIDSUMMER WINE'S DREAM – SZENTIVÁNÉJI BORFESZTIVÁL**. Borfesztivál, utcaszínház, koncertek
- Júl. 8. BEMUTATÓ**
Vukán: Vihar – jazzkoncert
Előadja: **Vukán György** – zongora, **Balázs Elemér** – dob, **Pecsek Lakatos Krisztián** – nagybőgő
- Júl. 9. Szakmai filmvetítés: A vihar** – angol film
Rendező: **John Corrie**
- Júl. 9. Vihar** – táncszínházi előadás
Koreográfusok: **Virág Melinda, Jónás Zsuzsa, Hámor József**
A Közép-Európa Táncszínház előadása
- Júl. 10. Shakespeare és Varró Dániel**
Beszélgetés **Varró Dániel** költő-műfordítóval
- Júl. 10. Shakespeare-mesék** – táncszínházi előadás, nem csak fiataloknak
Rendező: **Gergye Krisztián**
A Közép-Európa Táncszínház előadása
- Júl. 11. Szakmai filmvetítés: William Shakespeare: Sonnettes** – a **Berliner Ensemble** előadása, 2009. Rendező: **Robert Wilson**

- Júl. 11. „A legjobb lengyel Shakespeare-előadás 2011-ben”**
Shakespeare: Hamlet. Rendező: **Radosław Rychcik**
A **Teatr Żeromskiego, Kielce** (PL) előadása
- Júl. 12. Filmvetítés: A vihar** – a Nemzeti Színház előadása, 1990
Rendező: **Taub János**
- Júl. 12. „Két fantasztikus színész elbűvölő játéka mimikával, mozgással, zenével”**
William Shakespeare: A vihar. Játssza: **Mick Jasper, Iain Armstrong**. Rendező: **Geoff Bullen**
Az **AJTC Theater Company** (Nagy-Britannia) előadása
- Júl. 13. Filmvetítés: Hamlet** – dokumentumfilm
Robert Wilson rendezéséről, 1995
- Júl. 13. MAGYARORSZÁGI BEM.**
Új bemutató a világhírű rendezőtől, **Silviu Purcăretől**
William Shakespeare: A vihar. Rendező: **Silviu Purcărete**
A **Craiovai Nemzeti Színház** (Románia) előadása
- Júl. 14. Viharos értelmezések Shakespeare utolsó drámájáról** – színházi konferencia
- Júl. 14. Szakmai filmvetítés: Verdi: Otello** – opera-előadás felvétele
Covent Garden, London, 1992. Vezényel: **Solti György**
- Júl. 14. William Shakespeare – F. C. Madeva: Vagyok, ami vagyok – I Am That I Am** – Shakespeare-monológok és megzenésített szonettek.
Előadja: **Theatron Egyesület** – **Varázshegy Színházi Műhely** (RO). Rendező: **Mátyás Zsolt Imre**
- Júl. 15. És Romeo és Júlia** – komédia
Játsszák: **Nagy-Kálózy Eszter, Rudolf Péter**
- Júl. 15. Látványos dél-koreai sikerdarab Edinburg után Gyulán**
William Shakespeare: A vihar. Rendező: **Oh Tae-suk**
A **Mokwha Repertory Company** (Dél-Korea) előadása

A Shakespeare Fesztiválra 5 előadásra szóló kedvezményes BÉRLET váltható!

INFÓ, JEGYRENDELÉS: Gyulai Várszínház, 5700 Gyula, Kossuth u. 13.
Tel.: 66/463-148, 30/639-9062. Fax: 66/362-860. www.gyulaivarszin haz.hu
E-mail: gyulaivarszin haz@t-online.hu

www.gyulaivarszin haz.hu